

Motion till riksdagen 2006/07:U261

av Anita Brodén (fp)

Kvaliteten i biståndet

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att biståndsgivarna i högre utsträckning måste samordna sina insatser.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om ett program för en ökad kvalitet i biståndet som utgår från demokratiska planer och behov i de fattiga länderna.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om samarbetsländernas ökade ansvar för fattigdomsbekämpningen och ökad demokrati genom ekonomiska och politiska reformer samt behovet av anpassat bistånd, i enlighet med Parisdeklarationen.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om skuldåterbetalningar.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att ta fram ett ramverk för en framtida ansvarsfull utlåning för att undvika ett system med illegitima skulder.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att som en vägledande princip inte använda biståndsmedel på ett generellt sätt till skuldlättnader eller exportgarantier utan i stället noggrant pröva från fall till fall.

Motivering

I årets budget har den borgerliga alliansen anslagit 1 % av BNI i bistånd. Det var en borgerlig regering som för första gången nådde upp till 1 % och vi följer därför en stolt tradition. Med mer bistånd kan vi göra fler insatser för att skapa ett drägligare liv för alltfler människor. Varje krona mer till demokratiutbildning, till myggnät för att motverka malaria, till investeringar inom skola och vård är betydelsefull.

Fel! Okänt namn på

Men det är också viktigt att ställa höga krav på kvalitet i biståndet, något som partierna i den nuvarande regeringen har betonat i många sammanhang. Kvalitet handlar om många olika saker. Det handlar bl.a. om att biståndsgivarna i högre utsträckning måste samordna sina insatser. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Mottagarländerna tar varje år emot tusentals tillresande tjänstemän som vill diskutera sina länders projekt. Biståndsverksamheten behöver anpassas mer till de fattiga ländernas situationer och inte minst till att öka det demokratiska inflytandet från valda parlament. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

I mars 2005 togs ett mycket viktigt steg för att öka effektiviseringen och förbättra biståndssamordningen. Då hölls ett möte på ministernivå i Paris där 120 delegationer från bilaterala och multilaterala givare, fattiga länder och det civila samhället deltog. Delegationerna enades om den s.k. Parisdeklarationen, ett dokument som är banbrytande för utvecklingssamarbetet.

Parisdeklarationen innebär en ambition om att samarbetsländerna ska ta ett ännu större ansvar för sin egen utveckling genom att fortsätta genomföra ekonomiska och politiska reformer för att stärka sina egna system, förbättra fattigdomsbekämpningen och öka demokratin. För biståndsgivarna gäller det att förändra både attityder och metoder för att anpassa sitt bistånd bättre till situationen i varje enskilt samarbetsland. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

EU och biståndsmedel

EU-länderna har på senare tid tagit ett ledarskap i att öka biståndet för att bidra till att leva upp till löftena i millenniemålsarbetet. EU-länderna står för hälften av världens bistånd och har gjort viktiga åtaganden om att tillsammans öka biståndsvolymer.

Men det finns behov av reflexion och eftertanke. I en rapport från en rad europeiska biståndsnätverk i maj 2005 påvisades att nära 30 % av EU-ländernas bistånd 2004 inte tillför de fattiga länderna nya resurser. Biståndet används i EU-länderna för att finansiera flyktingpolitik, till att finansiera studenter från fattiga länder samt till skuldlättnader, vilket förvisso är tillåtet enligt OECD:s regelverk.

Fattiga länders skuldåterbetalning samt skuldavskrivning

Låginkomstländers samlade skuld uppgår till 500–600 miljarder USD. I flera av de fattigaste länderna går mer av statsbudgeten till skuldåterbetalningar än vad som satsas på hälsovård eller utbildning. Afrika betalar exempelvis av ca 15 miljarder USD per år på sina skulder.

För att klara av FN:s millenniemål behövs både ökat bistånd och skuldavskrivningar. Det är därför viktigt att givarländer och de internationella finan-

Fel! Okänt namn på

siella institutionerna (Världsbanken, Internationella valutafonden [IMF] och de regionala utvecklingsbankerna) bidrar till att lösa de fattiga ländernas skuldskris utan att biståndet dräneras. I generalsekreterare Kofi Annans rapport om behovet av en FN-reform skriver han: "Biståndet måste öka, samtidigt som fattiga länders skulder skrivs av. Använder man pengar ur biståndsbudgetarna till skuldavskrivningar kommer inte millenniemålen att uppnås."

Det finns i dag en internationell samsyn att skuldavskrivningar behövs för att bekämpa fattigdomen. Initiativ har tagits på internationell nivå för skuldavskrivningar. 1996 lanserade Världsbanken och IMF "HIPC-initiativet" (Heavily Indebted Poor Countries). År 2005 fattades beslut om ytterligare skuldavskrivningar på initiativ av G 8-länderna, som efter beslut i Världsbankens och Internationella valutafondens (IMF) styrelser bär namnet Multilateral Debt Relief Initiative (MDRI). Värdet av detta beslut till skuldavskrivningar uppgår till ca 40 miljarder USD. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Långivarna, inklusive Sveriges regering, måste också ta ansvar för tidigare ansvarslös utlåning, s.k. illegitima skulder, och arbeta fram ett ramverk för en framtida ansvarsfull utlåning. Det behövs en internationell, från givarna oberoende, mekanism för skuldsanering, som också beaktar skuldernas illegitimitet. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Den förra borgerliga regeringen i Norge initierade en global debatt i dessa frågor, och i dag har Norge tagit ett principbeslut att inte använda biståndsmedel till skuldlättnader.

Den kanske mest problematiska delen av bistånd till skuldavskrivningar är när bistånd går till exportkreditgarantier. Den tidigare socialdemokratiska regeringen tog den 9 februari 2006 ett beslut att finansiera svenska Exportkreditnämndens fordringar i fattiga länder med biståndsmedel. Det ackumulerade beloppet beräknas av UD vara omkring 400 miljoner kronor för en retroaktiv period närmare tio år tillbaka i tiden.

Svenska Exportkreditnämndens verksamhet är bra för svenska företags konkurrenskraft. Investeringar och handel i fattiga länder kan ha mycket god utvecklingseffekt för fattiga människor. Som en vägledande princip bör man ändå inte använda biståndsmedel till skuldlättnader eller exportgarantier på ett generellt sätt utan i stället nogsamt pröva från fall till fall. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Stockholm den 30 oktober 2006

Anita Brodén (fp)